

M.A. Examination, 2025
Semester-III
Subject: Sanskrit (Vyākaraṇa Group)
Paper- IX (Kāraka)

Time: 3 Hours

Full Marks-40

Questions are of value as indicated in the margin

1. एकस्य प्रश्नस्योत्तरं वैशद्येन देयम् । 1×10=10
(क) प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा इति सूत्रं दीक्षितदिशा व्याख्यात ।
(ख) कर्मप्रवचनीयसंज्ञासमाधारीकृत्य निबन्धं रचयत ।
2. सूत्रद्वयं व्याख्येयम् । 2×5=10
(क) कर्तुरीप्सिततमं कर्म (ख) हेतौ (ग) स्पृहेरीप्सितः
3. यथामति एकस्याः पङ्क्तेः व्याख्या कार्या । 1×5=5
(क) इयमेव ह्यपिशब्दस्य पदार्थद्योतकता नाम ।
(ख) गम्यमानाऽपि क्रिया कारकविभक्तौ प्रयोजिका ।
4. यथाभिरुचि कस्यचनैकस्य टीका विरचनीया । 1×5=5
(क) संप्रदानम् (ख) करणे षष्ठी
5. यथेच्छं रेखाङ्कितानां पञ्चानां सकारणं विभक्तिनिर्णयः कार्यः । 2×5=10
(क) जगतः कर्ता कृष्णः । (ख) अधीती व्याकरणे ।
(ग) कार्तिक्या आग्रहायणी मासे । (घ) फलेभ्यो याति ।
(ङ) दास्या संयच्छते कामुकः । (च) वाहयति रथं वाहान् सूतः ।
(छ) पित्रा पितरं वा संजानीते ।

M.A. Examination, 2025
Semester-III
Subject: Sanskrit (Vyākaraṇa Group)
Paper- X (Dhātupratyayāḥ)

Time: 3 Hours

Full Marks-40

Questions are of value as indicated in the margin

Unit- I

1. अधोनिर्दिष्टेषु चत्वारि सूत्राणि सोदाहरणं व्याख्यात । 4×3=12
(क) इगुपधज्ञाप्रीकिरः कः ।
(ख) कर्मण्यण् ।
(ग) खित्यनव्ययस्य ।
(घ) खचि ह्रस्वः ।
(ङ) करणे यजः ।
(च) शिल्पिनि ष्वुन् ।
2. अधोनिर्दिष्टेषु पदेषु चतुर्णां कृद्ध्युत्पत्तिं ससूत्रं प्रदर्शयत । 4×2=8
कारकः, व्याधः, दधः, गायनः, कुरुचरः, जनमेजयः ।

Unit- II

3. अधः प्रदत्तेषु सूत्रेषु चतुर्णां व्याख्या करणीया । 4×3=12
(क) तुन्दशोकयोः परिमृजापनुदोः ।
(ख) सुप्यजातौ णिनिस्ताच्छिल्ये ।
(ग) ज्वलितिकसन्तेभ्यो णः ।
(घ) दाणश्च सा चेच्चतुर्थर्थे ।
(ङ) गन्धनावक्षेपणसेवनसाहसिक्यप्रतियत्प्रकथनोपयोगेषु कृञः ।
(च) शेषात्कर्तरि परस्मैपदम् ।
4. अधोनिर्दिष्टेषु पदेषु चतुर्णां यथायथं कृद्ध्युत्पत्तिं परस्मैपदात्मनेपदविधिं वा ससूत्रं निरूपयत । 4×2=8
द्विषन्त्तपः, ब्रह्महा, बभूवे, व्यतिलुनीते, रथेन सञ्चरते, शतमपजानीते ।

M.A. Examination, 2025
Semester-III
Subject: Sanskrit (Vyākaraṇa Group)
Paper- XI
(Paramalaghumañjūṣā & Vaiyākaraṇabhūṣaṇasāraḥ)

Time: 3 Hours
40

Full Marks-

Questions are of value as indicated in the margin

1. यथाकामं षट् प्रश्नान् उत्तरत । 1×6=6
(क) का जिह्वाग्रे नरीनर्ति सदा मुदा?
(ख) आख्यातार्थः व्यापारः – कस्य मतम्?
(ग) वैयाकरणमते आख्यातार्थसंख्याप्रकारबोधं प्रति हेतुः कः?
(घ) प्राप्यकर्मणः किं लक्षणम्?
(ङ) अकर्मकधातोः किं लक्षणम्?
(च) आप्तो नाम कः?
(छ) संकेतो नाम कः?
(ज) नागेशदिशा साधुत्वं नाम किम्?
(झ) रूढेः किं लक्षणम्?
2. यथारुचि त्रीन् प्रश्नान् उत्तरत । 3×3=9
(क) सम्बन्धः ।
(ख) तिङर्थः ।
(ग) साध्यक्रिया ।
(घ) तादात्म्यम् ।
(ङ) शक्तिः ।
3. यथाकामं त्रीन् प्रश्नान् उत्तरत । 5×3=15
(क) कालस्तु व्यापारे विशेषणम् ।
(ख) अपभ्रंशेषु शक्तिविचारः ।
(ग) बौद्धपदार्थं निरूपयत ।
(घ) धातुलक्षणम् ।
(ङ) आख्यातस्य कर्तृकर्मशक्तत्वेऽपि पचति इत्यत्र कथं न उभयबोधः?
4. यथाकामं प्रश्नमेकम् उत्तरत । 10×1=10
(क) संयोगो विप्रयोगश्च इति कारिकां प्रपूर्य सप्रसङ्गं व्याख्यात ।
(ख) कर्तृकर्मणोः आख्यातार्थत्वे किं मानम्-इति सप्रसङ्गं व्याख्यात ।

M.A. Examination, 2025
Semester-III
Subject: Sanskrit (Vyākaraṇa Group)
Paper- XII
(Subantāḥ & Taddhitāḥ)

Time: 3 Hours
40

Full Marks-

Questions are of value as indicated in the margin

Unit-I

1. अधोनिर्दिष्टेषु सूत्रेषु चत्वारि सूत्राणि व्याख्यात - 4×3=12
(क) तदस्मिन्नधिकमिति दशान्ताडुः ।
(ख) रजःकृष्यासुतिपरिषदो वलच् ।
(ग) तदस्यास्त्यस्मिन्निति मतुप् ।
(घ) मादुपधायाश्च मतोर्वोऽयवादिभ्यः ।
(ङ) तद्धितेष्वचामादेः ।
(च) अश्वपत्यादिभ्यश्च ।
2. अधःप्रदत्तेषु पदेषु चतुर्णां तद्धितव्युत्पत्तिं ससूत्रं प्रदर्शयत - 4×2=8
तुरीयः, कतिथः, पञ्चमः, त्वत्काः, दैत्यः, बाहीकः ।

Unit-II

3. अधोनिर्दिष्टेषु सूत्रेषु चत्वारि सूत्राणि व्याख्यात - 4×3=12
(क) औङ आपः ।
(ख) डिति ह्रस्वश्च ।
(ग) अचि र ऋतः ।
(घ) नेयङुवङ्स्थानावस्त्री ।
(ङ) शपश्यनोर्नित्यम् ।
(च) आच्छीनघोर्नुम् ।
4. अधःप्रदत्तेषु पदेषु चतुर्णां सुप्प्रक्रियां निरूपयत - 4×2=8
सर्वया, मतीः, श्रियै, पुनर्भ्वाः, अहः, ददता ।